

SERİ		CİLT		SAYI		
SERIES		VOLUME	50	NUMBER	2	2000
SERIE	A	BAND		HEFT		
SÉRIE		TOME		FASCICULE		

1951-2000
50.yıl

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ
D E R G İ S İ

REVIEW OF THE FACULTY OF FORESTRY,
UNIVERSITY OF ISTANBUL

ZEITSCHRIFT DER FORSTLICHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT ISTANBUL

REVUE DE LA FACULTÉ FORESTIÈRE
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

TÜRKİYE ORMAN ÜRÜNLERİ İŞLETMELERİNDE YERSEL DAĞILIM

Doç. Dr. K.Hüseyin KOÇ¹⁾
Uzm.Dr.Baki AKSU¹⁾

Kısa Özet

Türkiye orman ürünleri işletmelerinde yersel dağılım, son 20 yıllık Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK) istatistik verilerine dayanarak incelenmiş, ayrıca, elde edilen sonuçlar Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) verileriyle karşılaştırılmıştır. SSK istatistik yıllıkları, sigortalı işçi çalıştıran işletmelerin yasal bir zorunluluk gereği SSK'ya verdikleri işyeri bildirgelerine dayanmaktadır. Bu veriler kapsamında, öncelikle tüm orman ürünleri işletmeleri ele alınmış daha sonra alt sektörler bazında değerlendirmeler yapılmıştır. Bu sektörler; orman endüstrisi (mobilya hariç), mobilya, selüloz-kağıt ve kağıt ürünleri şeklindedir. Bu sektörler içerisinde değerlendirilemeyen işletmeler diğer orman hizmetleri başlığı altında incelenmiştir. Elde edilen veriler iller ve bölgeler bazında sorgulanmıştır. Araştırma sonucunda orman ürünleri işletmelerinin dağılımında, öncelikle nüfus yoğunluğunun daha sonrada orman varlığının önemli faktör olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, DİE tarafından yapılan sayımlarla karşılaştırıldığında orman ürünleri işleyen işletmelerin yaklaşık % 21'inin SSK'nın bilgisi dışında işçi çalıştırdıkları görülmektedir.

1. GİRİŞ

Çeşitli çalışmalara göre; Orman Ürünleri Sektörü yarattığı katma değer açısından Türkiye Genel İmalat Sanayii içerisinde %4'lük payı oluştururken gerek işletme büyüklükleri, gerekse teknolojik gelişmeler açısından gelişimini hızla devam ettirmektedir(İGEME 1992; DİE 1995; KOSGEB 1997; KURTOĞLU/KOÇ/AKSU 1997; KOÇ/AKSU/YILDIRIM 1998). Bununla birlikte, tüm orman ürünleri işletmelerinin yersel dağılımına ilişkin güncel bir çalışma tespit edilememiştir. Sadece orman ürünlerinin önemli alt sektörlerinden biri olan mobilya sektöründeki yersel dağılıma ilişkin İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi(İGEME) tarafından 1996 yılında yapılan bir çalışma tespit edilmiştir. Bu çalışmaya göre; mobilya işletmelerinin %27,2'si Ankara, %18,1'i İstanbul, %9'u İzmir, %9'u Adana, %5,4'ü Bursa, %4,5'i Eskişehir, %4,1'i Kayseri'de yoğunlaşmaktadır. Diğer illerin payı ise %27,2'dir.

Orman ürünleri işletmelerinin hangi illerde ve bölgelerde yoğunlaştığının belirlenmesi; sektöre yönelik çalışmalar yapan araştırmacıların, sektöre yan ürün üretecek işletmelerin, sektörün

¹⁾ İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Endüstrisi Makinaları ve İşletme Anabilim Dalı

ürettiği ürünleri talep edecek tüketicilerin yararına olacaktır. Bu nedenle SSK ve DİE tarafından yapılan sayımların sonuçları ayrıntılı bir şekilde incelenerek bu sektöre ilgi duyan kesimlerin kolaylıkla yararlanabileceği şekilde geliştirilmiştir.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

Orman ürünleri işletmelerin yersel dağılımını belirlemeyi amaçlayan bu çalışma için Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK) istatistik yıllıkları ile Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) verileri baz olarak alınmıştır. SSK istatistik yıllıklarında orman ürünleri ile ilgili alt sektörler; ormancılık ve tomrukçuluk (grup no:2), ağaç ve mantar ürünleri (grup no:25), mobilya ve tesisat imalatı (grup no:26) ile kağıt ve kağıttan mamul eşya sanayii (grup no:27) şeklinde belirlenmiştir. Ancak, resmi kayıtlarda bu şekilde yer almasına rağmen Türkiye ormancılık terminolojisine uygun olmadığı düşünülen tanımlarda terminolojiye uygunluk sağlanmıştır.

Buna göre değerlendirmede esas alınan alt sektörler: orman endüstrisi sektörü (mobilya hariç), mobilya sektörü, selüloz-kağıt ve kağıt ürünleri sektörü şeklindedir. Bu sınıflandırmaya girmeyen işletmeler diğer orman hizmetleri başlığı altında incelenmiştir.

Orman endüstrisi sektörü içerisinde; tomruk işleyen işletmeler, kereste, parke, doğrama, odun esaslı levhalar, ağaç kaplama, ağaç malzemeden ambalaj malzemesi üretimi yapan işletmeler ile taslak üretimi yapan işletmeler ve ağaç malzemeden çeşitli alet ve eşya üreten vb. işletmeler yer almaktadır.

Mobilya sektörü içerisinde; ağaç ve metal malzemeden mobilya üretimi, saz ve kamıştan mobilya üretimi yapan işletmeler ile döşemecilik alanında çalışan işletmeler bulunmaktadır.

Selüloz-kağıt ve kağıt ürünleri sektörü; kağıt hamuru, kağıt ve mukavva imalatı ile kağıt ve mukavvadan eşya imalatı yapan işletmelerden oluşmaktadır.

Orman hizmetleri başlığı altında; ağaç dikimi, orman koruma, odun dışı ürünleri toplama, odun kömürü elde etme, ormanda yuvarlak ağaç kesimi ve nakli vb. işleri yapan işletmeler yer almaktadır.

Değerlendirme, 1980-1999 yılları SSK verilerine göre yapılmıştır. Son 20 yıla ait veriler 5'er yıllık 4 gruba ayrılmış ve grup ortalamaları belirlenmiştir. İşletme sayıları belirlenerek dönemler itibarıyla yersel dağılımdaki gelişme ortaya konulmuş, illerdeki işletme yoğunluğu ve bölge yoğunluğu belirlenmiştir. Buna ilave olarak elde edilen bulgular DİE tarafından yapılan ve ilan edilen en son verilerle karşılaştırılarak bulguların tutarlılığı gözden geçirilmiştir.

3. BULGULAR

3.1 Türkiye'de Orman Ürünleri İşletmelerinin Yersel Dağılımı

Türkiye'de orman ürünleri işletmelerinin alt sektör farkı gözetmeksizin hangi iller ve bölgelerde yoğunlaştığı çizelge ve grafiklerle ortaya konulmuştur. Orman ürünleri işleyen işletmelerin bölgelerdeki yoğunlaşması çizelge 1'de gösterilmiştir. Çizelgeye göre işletmelerin %39,2'si Marmara Bölgesinde, %20,2'si İç Anadolu Bölgesinde, %18,5'i Ege Bölgesinde, %9,4'ü Akdeniz Bölgesinde, %9,2'si Karadeniz Bölgesinde ve %1,9'u Doğu Anadolu Bölgesinde yer almaktadır. Verilere göre işletmeler orman varlığınca zengin bölgeler yerine nüfusça yoğun bölgelerde yoğunlaşmaktadır. Öyle ki orman varlığı bakımından az olan İç Anadolu Bölgesindeki işletme sayısı, orman varlığı bakımından zengin olan Karadeniz Bölgesine göre daha fazladır. 1995-1999 döneminde; Marmara Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde işletme sayılarında 1980-1984 dönemine göre azalış görülmektedir.

Çizelge 1 : Türkiye Orman Ürünleri Sektöründe Mevcut İşletmelerin Bölgelere Dağılımı

Table 1 : Distribution of Present Enterprises in Forest Products Sector in Turkey (by regions)

BÖLGELER Regions	1980- 1984 Ortalama Average	1985- 1989 Ortalama Average	% Değişim Change	1990- 1994 Ortalama Average	% Değişim Change	1995- 1999 Ortalama Average	% Değişim Change	G.ort. G. Total	%
Marmara Böl.	13232	11714	-11,5	9827	-16,1	10715	9,0	11372	39,2
İç Anadolu Böl.	6139	6273	2,2	5310	-15,4	5776	8,8	5875	20,2
Ege Böl.	5859	5455	-6,9	4566	-16,3	5587	22,4	5367	18,5
Akdeniz Böl.	2674	2836	6,1	2564	-9,6	2873	12,1	2737	9,4
Karadeniz Böl.	2618	2656	1,5	2286	-13,9	3086	35,0	2662	9,2
Doğu Ana.Böl.	612	583	-4,7	523	-10,3	534	2,1	563	1,9
G.Doğu Ana.Böl.	480	443	-7,7	523	18,1	534	2,1	462	1,6
TOPLAM TOTAL	31614	29960	-5,2	25455	-15,0	29119	14,4	29037	100

Çizelge 2'de illerdeki yoğunlaşma özetlenmiştir. Çizelgeye göre Türkiye'de orman ürünleri işletmeleri 1980-1984 döneminde ortalama 31613, 1985-1989 döneminde 29959, 1990-1994 döneminde 25455, 1995-1999 döneminde 29119'dur. 1980-1984 ortalama 31613 olan işletme sayısı 1990-1994 döneminde yaklaşık %19 azalarak 25455'e düşmüştür. Bu dönemde 6158 işletmenin kapanmış olduğu yada çalışan işçileri çıkardığı anlaşılmaktadır. Körfez savaşı ve 1994 yılında yaşanan ekonomik krizle birlikte birçok işletmenin kapandığı bilinmektedir. 1995-1999 döneminde tekrar artış olmuştur. DİE tarafından yapılan son sayım sonuçları küçük ölçekli işletmeler (KÖİ) için (1-9 kişi) 1995 yılında, orta ölçekli işletmeler (OÖİ) için (10-24 kişi) 1996 yılında ve büyük ölçekli işletmeler (BÖİ) için (25 + kişi) 1992 yılında yayınlanmıştır. Bu sayım sonuçlarına göre 55832 orman ürünleri işletmesi vardır. Bu işletmelerin %97,8'i (54618 işletme) KÖİ, %1,4'ü (789 işletme) OÖİ ve %0,8'i (425 işletme) BÖİ'dir. 1994-1995 SSK dönemindeki SSK verilerine göre 29119 işletmenin varlığı dikkate alındığında işletmelerin %52'sinin (26713 işletme) SSK'ya işyeri bildirgesi vermediği anlaşılmaktadır. Sigortalı işçi çalıştıran ve işyeri bildirgesi vermekle zorunlu işletmelerin 14750'si tek kişi çalıştıran işletmelerdir. Yani işletme sahibi ve çalışanı da aynı kişidir. Bu sayı düştüğünde işletmelerin %21,4'ü işyeri bildirgesi vermemektedir. Bunun anlamı Türkiye'de mevcut orman ürünleri işletmesinin yaklaşık %21'i SSK bilgisi dışında işçi çalıştırmaktadır.

1999 yılı verilerine göre de Türkiye'de çalışan yaklaşık 5,8 milyon sigortalı çalışanın %3'ü bu sektörde istihdam edilmektedir. Mevsimlik ve sigortasız çalıştırılan işçiler ile çırak konumundaki çocukları dikkate aldığımızda 172483 olan bu sayının daha yukarılarda olduğunu söyleyebiliriz. Orman ürünleri sektöründe çalıştırılan 172483 sigortalı işçinin %50'si 6 ilde çalışmaktadır. Bu iller arasında %18,4 ile İstanbul 1. sırada gelmektedir. Bu ilimizi; %8,4 ile Ankara, %8,3 ile İzmir, %6,1 ile Bursa, %4,7 ile Kocaeli ve %4,2 ile Kayseri takip etmektedir. Şırnak ilinde işe henüz sigortalı işçi çalıştıran hiçbir orman ürünü işleyen işletme yoktur.

Orman ürünleri işletmelerinin %63'ü 10 ilde toplanmıştır. Geri kalan 70 ilin payı %37'dir. İstanbul %22,3 ile en fazla işletmenin bulunduğu ildir. Bu ili %11,5 ile Ankara, %10,3 ile İzmir, %5,6 ile Bursa, %2,9 ile Adana, %2,5 ile Kayseri, %2,3 ile Kocaeli, %2,3 ile Eskişehir, %2,2 ile Aydın ve %2,1 ile Antalya izlemektedir. İşletme sayılarının illerdeki dağılımına baktığımızda genellikle nüfusu yoğun olan illerin öncelikli olduğu görülmektedir.

Çizelge 2 : Türkiye'de Orman Ürünleri Sektöründe Mevcut İşletme Sayıları

Table 2 : Numbers of Present Enterprises in Forest Products Sector in Turkey

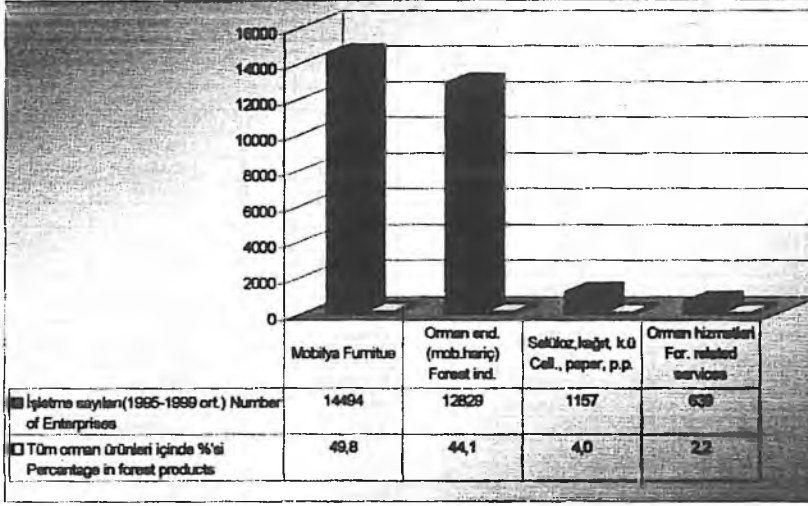
Sıra No Num.	İller Provinces	1980- 1984 Ort. Avg.	1985- 1989 Ort. Avg.	1990- 1994 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort% Avg.
1	İstanbul	9211	7821	6372	6489	22,3
2	Ankara	3830	4185	3268	3335	11,5
3	İzmir	3689	3130	2542	3002	10,3
4	Bursa	1616	1456	1359	1617	5,6
5	Adana	879	990	793	834	2,9
6	Kayseri	536	457	593	735	2,5
7	Kocaeli	705	649	568	663	2,3
8	Eskişehir	823	700	680	658	2,3
9	Aydın	513	658	578	639	2,2
10	Antalya	431	564	562	609	2,1
11	Balikesir	421	555	505	584	2,0
12	Hatay	522	469	467	580	2,0
13	Sakarya	611	589	476	572	2,0
14	Konya	487	482	406	566	1,9
15	Manisa	503	424	445	526	1,8
16	Samsun	357	365	386	516	1,8
17	Muğla	298	341	262	503	1,7
18	İçel	555	524	426	493	1,7
19	Denizli	439	406	355	417	1,4
20	Trabzon	300	332	334	414	1,4
21	Bolu	487	427	305	394	1,4
22	Gaziantep	377	358	305	372	1,3
23	Zonguldak	469	489	303	301	1,0
24	Kütahya	213	251	218	255	0,9
25	Malatya	169	207	221	243	0,8
26	Ordu	146	164	140	233	0,8
27	Çanakkale	244	215	184	222	0,8
28	Kastamonu	185	189	175	222	0,8
29	Fekirdağ	153	159	120	199	0,7
30	Giresun	177	176	176	184	0,6
31	İsparta	120	127	153	174	0,6
32	Karabük	0	0	0	167	0,6
33	Çorum	85	92	116	134	0,5
34	Sivas	135	143	109	131	0,5
35	Uşak	115	126	88	125	0,4
36	Afyon	89	119	79	120	0,4
37	Kırklareli	121	126	95	120	0,4
38	Tokat	95	104	80	117	0,4
39	Edirne	99	90	92	110	0,4
40	Niğde	117	97	78	110	0,4
41	Erzurum	136	128	101	101	0,3

Sıra No Num.	İller Provinces	1980- 1984 Ort. Avg.	1985- 1989 Ort. Avg.	1990- 1994 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort% Avg.
42	K.Maraş	92	88	84	99	0,3
43	Burdur	75	74	79	86	0,3
44	Yalova	0	0	0	81	0,3
45	Bartın	0	0	27	80	0,3
46	Sinop	62	72	46	77	0,3
47	Elazığ	77	62	65	73	0,3
48	Kırkkale	0	0	46	71	0,2
49	Karaman	0	0	33	68	0,2
50	Amasya	50	70	47	66	0,2
51	Osmaniye	0	0	0	61	0,2
52	Bilecik	51	55	57	58	0,2
53	Kırşehir	81	75	38	46	0,2
54	Artvin	61	56	50	44	0,2
55	Nevşehir	33	31	23	40	0,1
56	Çankırı	42	39	31	36	0,1
57	Yozgat	49	51	29	35	0,1
58	Adıyaman	19	21	20	32	0,1
59	Diyarbakır	45	35	30	32	0,1
60	Niğde	124	110	29	32	0,1
61	Van	34	30	18	29	0,1
62	Erzincan	73	56	22	25	0,1
63	Siirt	16	20	20	22	0,1
64	Aksaray	0	0	26	22	0,1
65	Ş.Urfa	35	26	15	21	0,1
66	Gümüşhane	29	25	15	16	0,1
67	Kars	67	45	46	16	0,1
68	Bayburt	0	0	6	12	0,0
69	Batman	0	0	4	10	0,0
70	Kilis	0	0	0	9	0,0
71	Bitlis	7	6	7	5	0,0
72	Mardin	4	3	5	5	0,0
73	Muş	9	7	4	5	0,0
74	İğdir	0	0	1	5	0,0
75	Bingöl	6	5	5	4	0,0
76	Ardahan	0	0	0	4	0,0
77	Ağrı	15	11	9	3	0,0
78	İnceli	3	3	2	2	0,0
79	Hakkari	2	2	2	1	0,0
80	Sırnak	0	0	0	1	0,0
TOPLAM TOTAL		31613	29959	25455	29119	100,0

Orman ürünleri işletmelerinin sektörel dağılımı Şekil 1'de verilmiştir. Şekil 1'e göre 1995-1999 yılları ortalaması ile alt sektörler içerisinde mobilya sektörü yaklaşık %50'lik payla birinci sırada gelmektedir. 29119 işletmenin 14494'ü bu sektörde yer almaktadır. Mobilya hariç diğer orman endüstri sektörüne ait işletmelerde mobilya sektörüne yakın değerdedir. Toplam işletmelerin

%44'ünü diğer orman endüstri sektörü işletmeleri oluşturmaktadır. Selüloz-kağıt ve kağıt ürünleri işletmeleri toplam içerisinde %4, orman hizmetleri başlığı altında toplanan diğer işletmeler ise %2'lik payı oluşturmaktadır.

Şekil 1 :Türkiye'de Orman Ürünleri Alt Sektörlerinin Genel Orman Ürünleri Sektörü İçindeki Payları
Figure 1 : Share of Forest Products of the Lower Sector in General Forest Products Sector in Turkey

DİE verilerine göre Türkiye'de OOİ ve BÖİ olarak sınıflandırdığımız orman ürünleri işletmelerinin illerdeki yoğunlaşmaları çizelge 3'te özetlenmiştir. Çizelge 3'e göre orman ürünleri ve mobilya sektörü işletmelerinden orta ölçekli olanları; İstanbul, Ankara, Bolu, Bursa, Kayseri ve Kocaeli ilinde yoğunlaşmaktadır. Selüloz ve kağıt ürünleri işleyen işletmelerin yoğunlaştığı iller ise; İçel, Bitlis, Amasya, Burdur ve İstanbul'dur. Büyük ölçekli işletmelerdeki dağılım incelendiğinde orman ürünleri ve mobilya sektörü işletmelerinin; İstanbul, Ankara, Kocaeli, Bursa ve Adana'da yoğunlaştığı görülmektedir. Selüloz, kağıt ve kağıt ürünleri sektöründe; İçel, İstanbul, Amasya, Kırşehir ve Burdur öncelikli illerdir.

3.2 Mobilya Sektörü İşletmelerinin Yersel Dağılımı

Orman ürünleri işletmelerinin yaklaşık %50'sini oluşturan mobilya işletmelerinin illere dağılımı çizelge 4'te bölgesel dağılımı çizelge 5'te gösterilmiştir. Çizelge 4'e göre işletmelerin %23'ü İstanbul'dadır. İstanbul'u %18,9 ile Ankara, %12 ile İzmir, %6,6 ile Bursa ve %4,2 ile Kayseri takip etmektedir. İlk 10'u oluşturan diğer iller ise %3,3 ile Eskişehir, %2,9 ile Adana, %2,2 ile Hatay, %2,1 ile Samsun ve %1,7 ile Antalya'dır. Dağılım incelendiğinde yine nüfus yoğunluğunun işletmelerin yoğunlaşmasında 1. etken olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 5'i incelediğimizde mobilya işletmelerinin %37'sinin Marmara Bölgesinde olduğunu görmekteyiz. %31 ile İç Anadolu Bölgesi 2.sırada, %16 ile de Ege Bölgesi 3. sırada gelmektedir. Akdeniz Bölgesinin toplamdaki payı %5,7, Güney Doğu Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesinin %1,1'dir. 1980-1984 yılları ortalamasına göre 1995-1999 döneminde 2119 işletmenin kurulduğu anlaşılmaktadır. 1995-1999 dönemi işletme sayıları ile 1980-1984 dönemi işletme sayıları arasında bütün bölgelerde pozitif yönde artış söz konusudur.

Çizelge 3 : Türkiye’de Tüm Orman Ürünleri Sektöründe Mevcut OÖİ veBÖİ’in İllere Dağılımı
Table 3 : Distribution of Medium Scale and Big Scale Enterprises in Turkish Forest Products Industry
 (by provinces)

Sıra No Num.	İller Provinces	10-24 kişi Ça. İşl.sayı (33) Enterprise num.	İller Provinces	10-24 kişi Ça. İşl.say. (34) Enterprise num.	İller Provinces	25+ kişi Ça. İşl.say. (33)Enterprise num.	İller Provinces	25+ kişi Ça. İşl.say. (34) Enterprise num.
1	Istanbul	68	İçel	45	Istanbul	199	İçel	122
2	Ankara	44	Bitlis	25	Ankara	33	Istanbul	21
3	Bolu	42	Amasya	19	Kocaeli	11	Amasya	17
4	Bursa	28	Burdur	15	Bursa	10	Kırşehir	11
5	Kayseri	19	Istanbul	12	Adana	8	Burdur	7
6	Kocaeli	15	Kırşehir	7	Eskişehir	8	Eskişehir	5
7	Sakarya	15	Hatay	6	Gaziantep	8	Kocaeli	3
8	Adana	13	Aydın	5	Denizli	7	Sivas	3
9	Eskişehir	11	Rize	5	Konya	7	Çankırı	2
10	Balıkesir	9	Konya	4	Tekirdağ	5	Çorum	2
11	Isparta	9	Sakarya	4	İçel	4	Erzurum	2
12	Kütahya	9	Antalya	3	Antalya	2	Isparta	2
13	İçel	8	Erzurum	3	Çorum	2	Malatya	2
14	Gaziantep	7	Eskişehir	3	Manisa	2	Adıyaman	1
15	Denizli	6	Gaziantep	3	Karaman	2	Artvin	1
16	Samsun	6	Kastamonu	3	Ardahan	2	Aydın	1
17	Tekirdağ	6	Niğde	3	Yalova	2	Balıkesir	1
18	Artvin	5	Sivas	3	Afyon	1	Bitlis	1
19	Manisa	5	Yozgat	3	Balıkesir	1	Denizli	1
20	Zonguldak	5	Bolu	2	Bilecik	1	Diyarbakır	1
21	Burdur	4	Çanakkale	2	Bolu	1	Edirne	1
22	Giresun	4	Çorum	2	Diyarbakır	1	Gaziantep	1
23	Konya	4	Malatya	2	Edirne	1	Kastamonu	1
24	Muğla	4	Siirt	2	Elazığ	1	Manisa	1
25	Afyon	3	Batman	2	Giresun	1	Mardin	1
26	Kastamonu	3	Adıyaman	1	Isparta	1	Rize	1
27	Ordu	3	Ankara	1	Kastamonu	1	Tokat	1
28	Tokat	3	Isparta	1	Kayseri	1	Van	1
29	Karabük	3	Kayseri	1	Kırklareli	1	Yozgat	1
30	Aydın	2	Kütahya	1	Kütahya	1	Bayburt	1
31	Çanakkale	2	Mardin	1	K.Maraş	1	Batman	1
32	Elazığ	2	Nevşehir	1	Muğla	1		217
33	Erzurum	2	Ordu	1	Sakarya	1		
34	Rize	2	Sinop	1	Trabzon	1		
35	Sinop	2	Tekirdağ	1	Yozgat	1		
36	Uşak	2	Ş.Urfa	1	Zonguldak	1		
37	Antalya	1	Van	1	Bartın	1		
38	Bilecik	1		228		366		
39	Kırklareli	1						
40	Malatya	1						
41	Trabzon	1						
42	Bartın	1						
43	Ardahan	1						
44	Yalova	1						
		416						

Çizelge 4 : Türkiye'de Mobilya Sektöründe Mevcut İşletme Sayıları
Table 4 : Numbers of Present Furniture Enterprise in Turkey

Sıra No Num.	İller Provinces	1980- 1984 Ort. Avg.	1985- 1989 Ort. Avg.	1990- 1994 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort% Avg.
1	İstanbul	3881	3246	3097	3410	23,5
2	Ankara	2785	3210	2707	2744	18,9
3	İzmir	1694	1419	1407	1733	12,0
4	Bursa	682	605	703	952	6,6
5	Kayseri	263	247	456	602	4,2
6	Eskişehir	499	430	466	474	3,3
7	Adana	265	353	347	421	2,9
8	Hatay	254	204	234	312	2,2
9	Samsun	155	172	224	301	2,1
10	Antalya	77	139	189	245	1,7
11	Sakarya	230	233	213	241	1,7
12	Kocaeli	166	187	168	224	1,5
13	Konya	100	131	124	212	1,5
14	Trabzon	119	150	190	207	1,4
15	İçel	90	87	128	193	1,3
16	Aydın	55	140	147	189	1,3
17	Gaziantep	113	101	113	161	1,1
18	Manisa	93	129	116	153	1,1
19	Balıkesir	71	118	117	149	1,0
20	Denizli	79	78	92	131	0,9
21	Bolu	70	60	70	106	0,7
22	Malatya	43	66	67	99	0,7
23	Zonguldak	106	139	109	93	0,6
24	Ordu	43	57	53	90	0,6
25	Muğla	28	67	48	80	0,6
26	Karabük	0	0	0	63	0,4
27	Giresun	50	46	57	61	0,4
28	Çorum	15	15	36	57	0,4
29	Tekirdağ	16	30	30	49	0,3
30	Çanakkale	21	19	34	45	0,3
31	Afyon	7	13	13	38	0,3
32	K. Maraş	26	27	29	38	0,3
33	Uşak	17	30	22	37	0,3
34	Rize	15	19	24	36	0,2
35	Isparta	24	26	40	36	0,2
36	Kütahya	16	50	21	35	0,2
37	Sivas	21	33	22	33	0,2
38	Kastamonu	13	11	16	32	0,2
39	Elazığ	10	10	25	31	0,2
40	Amasya	16	29	22	30	0,2
41	Kırkkale	0	0	18	29	0,2

Sıra No Num.	İller Provinces	1980- 1984 Ort. Avg.	1985- 1989 Ort. Avg.	1990- 1994 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort% Avg.
42	Bartın	0	0	12	25	0,2
43	Osmaniye	0	0	0	24	0,2
44	Burdur	17	15	19	22	0,2
45	Edirne	11	11	17	21	0,1
46	Tokat	12	26	11	20	0,1
47	Karaman	0	0	8	19	0,1
48	Yalova	0	0	0	18	0,1
49	Erzurum	23	20	19	16	0,1
50	Yozgat	6	12	13	15	0,1
51	Kırkdareli	12	24	10	14	0,1
52	Sinop	7	16	7	13	0,1
53	Siirt	5	8	11	13	0,1
54	Kırşehir	11	16	6	10	0,1
55	Niğde	13	19	9	10	0,1
56	Adıyaman	1	2	4	9	0,1
57	Çankırı	5	3	3	9	0,1
58	Bilecik	2	2	9	9	0,1
59	Nevşehir	3	5	5	9	0,1
60	Ş.Urfa	5	5	5	8	0,1
61	Erzincan	7	5	5	6	0,0
62	Van	1	4	4	5	0,0
63	Artvin	7	4	5	4	0,0
64	Kilis	0	0	0	4	0,0
65	Batman	0	0	1	3	0,0
66	Diyarbakır	4	2	4	3	0,0
67	Bingöl	2	1	3	2	0,0
68	Kars	3	2	1	2	0,0
69	Aksaray	0	0	3	2	0,0
70	Bayburt	0	0	1	2	0,0
71	Mardin	1	1	1	2	0,0
72	Muş	0	1	1	1	0,0
73	Ardahan	0	0	0	1	0,0
74	Bitlis	1	0	2	1	0,0
75	Gümüşhane	2	1	2	1	0,0
76	İğdır	0	0	0	1	0,0
77	Tunceli	0	0	1	0	0,0
78	Ağrı	1	1	5	0	0,0
79	Hakkari	0	0	0	0	0,0
80	Şırnak	0	0	0	0	0,0
TOPLAM TOTAL		12390	12334	12198	14494	100,0

Çizelge 5 : Türkiye’de Mobilya İşletmelerinin Bölgelere Dağılımı

Table 5 : Distribution of Furniture Enterprises in Turkey (by regions)

BÖLGELER Regions	1980- 1984 Ortalama Average	1985- 1989 Ortalama Average	% Değişim Change	1990- 1994 Ortalama Average	% Değişim Change	1995- 1999 Ortalama Average	% Değişim Change	G.ort. G. Total	%
Marmara Böl.	5092	4476	-12,1	4397	-1,8	5132	16,7	4774	37,5
İç Anadolu Böl.	3706	4106	10,8	3840	-6,5	4167	8,5	3955	31,0
Ege Böl.	1988	1926	-3,1	1866	-3,1	2397	28,5	2044	16,0
Akdeniz Böl.	753	850	12,9	985	15,9	1267	28,6	964	7,6
Karadeniz Böl.	521	606	16,3	729	20,3	1046	43,5	726	5,7
G.Doğu Ana.Böl.	125	111	-11,2	128	15,3	214	67,2	145	1,1
Doğu Anadolu Böl.	98	120	22,4	143	19,2	179	25,2	135	1,1
TOPLAM TOTAL	12283	12195	-0,7	12088	-0,9	14402	19,1	12742	100,0

3.3 Orman Endüstri İşletmelerinin (Mobilya Hariç) Yersel Dağılımı

Tüm orman ürünleri işletmelerinin %44’ü mobilya hariç diğer orman endüstri işletmelerinden oluşmaktadır. Bu işletmelerin bölgelere göre dağılımı çizelge 6’da, illere göre dağılımı ise çizelge 7’de özetlenmiştir.

Çizelge 6 : Türkiye’de Orman Endüstri İşletmelerinin (Mobilya Hariç) Bölgelere Dağılımı

Table 6 : Distribution of Forest Industry Enterprises (Furniture Except) in Turkey (by regions)

Sıra No Num.	İller Provinces	1980- 1984 Ort. Avg.	1985- 1989 Ort. Avg.	1990- 1994 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort% Avg.
1	İstanbul	4667	3965	2760	2475	19,3
2	İzmir	1859	1577	1018	1093	8,5
3	Bursa	898	815	625	613	4,8
4	Ankara	963	885	491	493	3,8
5	Aydın	451	511	422	440	3,4
6	Balıkesir	339	424	372	417	3,3
7	Muğla	237	241	194	398	3,1
8	Kocaeli	499	420	353	377	2,9

Sıra No Num.	İller Provinces	1980- 1984 Ort. Avg.	1985- 1989 Ort. Avg.	1990- 1994 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort% Avg.
42	Yalova	0	0	0	58	0,4
43	Burdur	55	55	58	57	0,4
44	Sinop	51	49	34	54	0,4
45	K.Maraş	57	53	47	52	0,4
46	Bartın	0	0	15	50	0,4
47	Bilecik	46	48	41	42	0,3
48	Karaman	0	0	21	40	0,3
49	Kırkkale	0	0	27	40	0,3

Çizelge 6’yı incelediğimizde yine işletmelerin en fazla (%44,6) Marmara Bölgesinde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Ege Bölgesi %20,2 ile, Akdeniz Bölgesi %15,1 ile, İç Anadolu Bölgesi %11,2 ile, Karadeniz Bölgesi %5,1 ile, Güney Doğu Anadolu Bölgesi %2,3 ile ve Doğu Anadolu Bölgesi %1,6 ile Marmara Bölgesini takip etmektedir. 1995-1999 dönemindeki ortalama işletme sayısı ile 1980-1984 dönemindeki ortalama işletme sayısı arasında 4504 adetlik bir azalış söz konusudur. Mobilya işletmelerindeki artışa karşın diğer orman endüstri işletmelerinde azalış görülmektedir. 1995-1999 dönemi işletme sayılarında 1980-1984 dönemine göre bütün bölgelerde azalma söz konusudur.

Çizelge 7 incelendiğinde 12829 işletmenin 2475’inin İstanbul’da olduğu görülecektir. Yüzde olarak ifade etmek gerekirse toplam işletmelerin %19,3’ü İstanbul’dadır. İstanbul ilini İzmir(%8,5), Bursa(%4,8), Ankara(%3,8), Aydın(%3,4), Balıkesir(%3,3), Muğla(%3,1), Kocaeli (%2,9), Adana %2,9 ve Manisa(%2,8) izlemektedir. Tekirdağ’dan itibaren 51 ildeki işletme sayısı %0 yada %1’in altındadır. Çizelge 7’deki dağılım dikkatlice incelendiğinde nüfus yoğunluğu yanı sıra orman varlığının da yoğunlaşmada diğer bir faktör olduğu görülmektedir.

Cizelge 7 : Türkiye'de Orman Endüstri Sektöründe (Mobilya Hariç) Mevcut İşletme Sayıları
Table 7 : Numbers of Present Forest Industry Enterprises Sector in Turkey (Furniture Except)

Sıra No Num.	İller Provinces	1980- 1984 Ort. Avg.	1985- 1989 Ort. Avg.	1990- 1994 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort% Avg.
1	İstanbul	4667	3965	2760	2475	19,3
2	İzmir	1859	1577	1018	1093	8,5
3	Bursa	898	815	625	613	4,8
4	Ankara	963	885	491	493	3,8
5	Aydın	451	511	422	440	3,4
6	Balıkesir	339	424	372	417	3,3
7	Muğla	237	241	194	398	3,1
8	Kocaeli	499	420	353	377	2,9
9	Adana	590	609	408	368	2,9
10	Manisa	395	278	314	355	2,8
11	Antalya	329	398	348	337	2,6
12	Sakarya	373	344	251	315	2,5
13	Konya	361	328	280	313	2,4
14	Denizli	349	315	247	269	2,1
15	İçel	441	413	273	262	2,0
16	Bolu	335	296	213	257	2,0
17	Hatay	262	256	223	256	2,0
18	Samsun	191	185	157	202	1,6
19	Kütahya	186	188	186	198	1,5
20	Trabzon	173	175	138	196	1,5
21	Zonguldak	341	320	180	189	1,5
22	Gaziantep	243	230	164	184	1,4
23	Eskişehir	312	258	197	166	1,3
24	Kastamonu	152	152	138	154	1,2
25	Çanakkale	201	178	131	153	1,2
26	Ordu	99	100	81	137	1,1
27	Malatya	122	136	148	135	1,1
28	Isparta	78	93	103	123	1,0
29	Tekirdağ	131	120	78	119	0,9
30	Kayseri	269	205	126	118	0,9
31	Giresun	116	118	111	112	0,9
32	Kırklareli	104	97	78	97	0,8
33	Karabük	0	0	0	96	0,8
34	Sivas	111	107	82	89	0,7
35	Tokat	78	74	63	88	0,7
36	Uşak	97	95	63	84	0,7
37	Edirne	83	74	68	81	0,6
38	Afyon	73	92	57	71	0,6
39	Erzurum	107	101	67	70	0,5
40	Çorum	63	70	74	68	0,5
41	Rize	95	72	51	66	0,5

Sıra No Num.	İller Provinces	1980- 1984 Ort. Avg.	1985- 1989 Ort. Avg.	1990- 1994 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort% Avg.
42	Yalova	0	0	0	58	0,4
43	Burdur	55	55	56	57	0,4
44	Sinop	51	49	34	54	0,4
45	K. Maraş	57	53	47	52	0,4
46	Bartın	0	0	15	50	0,4
47	Bilecik	46	48	41	42	0,3
48	Karaman	0	0	21	40	0,3
49	Kırkkale	0	0	27	40	0,3
50	Osmaniye	0	0	0	34	0,3
51	Artvin	43	41	36	32	0,3
52	Amasya	32	37	22	32	0,2
53	Kırşehir	66	54	27	31	0,2
54	Elazığ	60	45	35	30	0,2
55	Neveşehir	28	24	15	28	0,2
56	Diyarbakır	39	31	23	24	0,2
57	Van	30	24	13	22	0,2
58	Niğde	109	89	18	19	0,1
59	Adıyaman	9	11	11	18	0,1
60	Çankırı	31	28	20	18	0,1
61	Aksaray	0	0	19	17	0,1
62	Erzincan	61	45	15	14	0,1
63	Gümüşhane	21	18	9	13	0,1
64	Yozgat	39	34	12	13	0,1
65	Kars	60	40	41	11	0,1
66	Bayburt	0	0	4	8	0,1
67	Siirt	8	10	8	8	0,1
68	Ş. Urfa	30	21	8	7	0,1
69	Batman	0	0	2	6	0,0
70	Iğdır	0	0	1	4	0,0
71	Kilis	0	0	0	4	0,0
72	Ardahan	0	0	0	3	0,0
73	Bitlis	5	4	3	2	0,0
74	Mardin	3	2	1	1	0,0
75	Ağrı	13	8	2	1	0,0
76	Muş	6	4	0	1	0,0
77	Bingöl	2	2	1	0	0,0
78	Hakkari	1	0	0	0	0,0
79	Şırnak	0	0	0	0	0,0
80	Tunceli	1	1	0	0	0,0
Toplam Total		17677	16091	11896	12829	100,0

3.4 Selüloz, Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sektörü İşletmelerinin Yersel Dağılımı

Selüloz, kağıt ve kağıt ürünleri sektörü işletmelerinin bölgelere göre dağılımı çizelge 8’de, illere göre dağılımı ise çizelge 9’da özetlenmiştir. Bölgesel dağılıma ilişkin çizelge 8 incelendiğinde, işletmelerin %67’sinin Marmara Bölgesinde olduğu görülmektedir. Ege Bölgesi(%14,9), İç Anadolu Bölgesi(%9,4), Akdeniz Bölgesi(% 4,2), Güney Doğu Anadolu Bölgesi(%2,3) Karadeniz Bölgesi(%1,6) ve Doğu Anadolu Bölgesi (%0,6) diğer sıralamayı oluşturmaktadır. 1995-1999 ortalaması ile 1980-1984 ortalaması arasında pozitif yönde 140 işletme farkı görülmektedir.

Çizelge 8 : Türkiye Selüloz, Kağıt ve Kağıt Ürünleri İşletmelerinin Bölgelere Dağılımı

Table 8 : Distribution of Cellulose ,Paper and Paper Products Sector Enterprises in Turkey (by regions)

BÖLGELER Regions	1980- 1984 Ortalama Average	1985- 1989 Ortalama Average	% Değişim Change	1990- 1994 Ortalama Average	% Değişim Change	1995- 1999 Ortalama Average	% Değişim Change	G.ort. G. Total	%
Marmara Böl.	725	672	-7,3	580	-13,7	715	23,3	673	67,0
Ege Böl.	131	139	6,1	135	-2,9	193	43,0	150	14,9
İç Anadolu Böl.	91	94	3,3	82	-12,8	112	36,6	95	9,4
Akdeniz Böl.	26	37	42,3	42	13,5	65	54,8	43	4,2
G.Doğu Ana. Böl.	18	23	27,8	24	4,3	28	16,7	23	2,3
Karadeniz Böl.	10	11	10,0	16	45,5	26	62,5	16	1,6
Doğu Ana. Böl.	6	5	-16,7	7	40,0	8	14,3	7	0,6
TOPLAM TOTAL	1007	981	-2,6	886	-9,7	1147	29,5	1005	100,0

Çizelge 9’a göre, selüloz,kağıt ve kağıt ürünleri işletmelerinin yaklaşık %50’si İstanbul’da bulunmaktadır. İzmir, Ankara, Kocaeli, Bursa, Adana, İçel, Tekirdağ, Konya ve Gaziantep ilk 10’u oluşturan illerdir. Bu 9 ilden sadece İzmir’in payı %10’un üzerinde olup diğer 8 ilin payı %4,8 ile %2 arasında değişmektedir. 1995-1999 yılları işletme sayısına göre Bingöl dahil 28 ilde hiçbir selüloz ve kağıt işletmesi bulunmamaktadır. Bahsedilen ilk 10 ilin toplamdaki payı %87,5’tir.

3.5 Orman Hizmetlerinde İşletmelerin Yersel Dağılımı

Bu grupta genel ortalamaya göre 533 işletme vardır. Bu işletmelerin hangi iller ve bölgelerde yoğunlaştığı ise çizelge 10 ve 11’de görülmektedir. Çizelge 10’a göre diğer sektörlerin aksine en fazla işletme Ankara’dadır. İstanbul 4.sırada yer almaktadır. 1995-1999 yılları ortalama işletme sayılarına göre belirlenen %’lik paylara göre işletmelerin illere dengeli dağıldığını göstermektedir. Örneğin en fazla işletmenin bulunduğu il olan Ankara’nın payı %6,7 iken 10.sırada yer alan Konya’nın payı %2,6’dır. Daha çok orman varlığı ile ilişkili bir yoğunlaşmanın görüldüğü bu işletmelerde Şırnak, Iğdır ve Batman hariç hemen her ilde işletmenin olduğu görülmektedir. İlk 10’u oluşturan iller içerisinde yer alan Bolu’da 1980-1984 döneminde 82 işletme var iken bu sayı 1995-1999 döneminde 56 azalarak 26 işletmeye düşmüştür. Bolu gibi Muğla ilindeki işletme sayısında da bir azalış söz konusu iken ilk 10’u oluşturan diğer illerdeki işletme sayıları 1980-1984 dönemine göre ya aynı kalmış yada bir miktar artmıştır.

Çizelge 9 : Türkiye'de Selüloz, Kağıt ve Kağıt Ürünleri Sektöründe Mevcut İşletme Sayıları
Table 9 : Numbers of Present Cellulose, Paper and Paper Products Sector Enterprises in Turkey

Sıra No Num.	İller Provinces	1980-1984 Ort. Avg.	1985-1989 Ort. Avg.	1990-1994 Ort. Avg.	1995-1999 Ort. Avg.	1995-1999 Ort% Avg.
1	İstanbul	655	598	498	581	50,2
2	İzmir	113	117	110	163	14,1
3	Ankara	69	71	48	55	4,8
4	Kocaeli	34	34	37	51	4,4
5	Bursa	23	23	21	37	3,2
6	Adana	13	18	19	27	2,3
7	İçel	8	11	11	28	2,2
8	Tekirdağ	4	6	12	28	2,2
9	Konya	10	9	10	24	2,1
10	Gaziantep	18	23	22	23	2,0
11	Kayseri	3	3	8	12	1,0
12	Eskişehir	6	6	10	10	0,9
13	Manisa	2	3	6	8	0,7
14	Zonguldak	7	10	7	8	0,7
15	Denizli	4	4	6	8	0,7
16	Samsun	3	2	1	7	0,6
17	Sakarya	2	5	6	6	0,5
18	Afyon	6	9	6	6	0,5
19	Malatya	3	3	2	6	0,5
20	Bilecik	2	3	3	5	0,4
21	Bolu	0	1	2	5	0,4
22	Antalya	1	3	4	4	0,3
23	Çorum	1	1	3	4	0,3
24	Yalova	0	0	0	4	0,3
25	Hatay	2	4	4	4	0,3
26	Sivas	1	0	1	3	0,3
27	Balıkesir	2	2	1	3	0,3
28	Karaman	0	0	1	3	0,3
29	Diyarbakır	0	0	0	2	0,2
30	K. Maraş	1	2	2	2	0,2
31	Muğla	1	2	3	2	0,2
32	Kütahya	1	1	1	2	0,2
33	Trabzon	2	2	0	2	0,2
34	Uşak	0	1	1	2	0,2
35	Bartın	0	0	0	2	0,2
36	Giresun	0	0	1	2	0,2
37	İsparta	0	0	1	2	0,2
38	Yozgat	1	1	1	2	0,2
39	Aydın	4	4	3	2	0,2
40	Kırklareli	0	0	1	2	0,2
41	Aksaray	0	0	1	1	0,1

Sıra No Num.	İller Provinces	1980-1984 Ort. Avg.	1985-1989 Ort. Avg.	1990-1994 Ort. Avg.	1995-1999 Ort. Avg.	1995-1999 Ort% Avg.
42	Edirne	1	1	2	1	0,1
43	Elazığ	2	1	1	1	0,1
44	Rize	1	1	1	1	0,1
45	Kastamonu	0	1	2	1	0,1
46	Amasya	1	0	1	1	0,1
47	Batman	0	0	1	1	0,1
48	Çanakkale	0	0	2	1	0,1
49	Nevşehir	0	0	1	1	0,1
50	Adıyaman	0	0	0	1	0,1
51	Ordu	1	1	2	1	0,1
52	Osmaniye	0	0	0	1	0,1
53	Bingöl	0	0	0	0	0,0
54	Erzurum	1	0	1	0	0,0
55	Niğde	1	1	0	0	0,0
56	Burdur	0	0	0	0	0,0
57	Çankırı	0	0	1	0	0,0
58	Karabük	0	0	0	0	0,0
59	Kilis	0	0	0	0	0,0
60	Sinop	0	0	0	0	0,0
61	Ş. Urfa	0	0	0	0	0,0
62	Tokat	1	1	0	0	0,0
63	Ağrı	0	0	0	0	0,0
64	Ardahan	0	0	0	0	0,0
65	Artvin	0	0	0	0	0,0
66	Bayburt	0	0	0	0	0,0
67	Bitlis	0	0	0	0	0,0
68	Erzincan	0	0	0	0	0,0
69	Gümüşhane	1	1	1	0	0,0
70	Hakkari	0	0	0	0	0,0
71	İğdir	0	0	0	0	0,0
72	Kars	0	0	1	0	0,0
73	Kırkkale	0	0	0	0	0,0
74	Kırşehir	0	0	0	0	0,0
75	Mardin	0	0	0	0	0,0
76	Muş	0	0	0	0	0,0
77	Siirt	0	0	0	0	0,0
78	Şirnak	0	0	0	0	0,0
79	Tunceli	0	0	0	0	0,0
80	Van	0	0	0	0	0,0
TOPLAM TOTAL		1013	992	892	1157	100,0

Çizelge 10 : Diğer Orman Hizmetlerinde İşletmelerin İllere Göre Dağılımı
 Table 10 : Numbers of Others Forest Service Enterprises (by provinces)

Sıra No Num.	İller Provinces	1980- 1984 Ort. Avg.	1985- 1989 Ort. Avg.	1990- 1994 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort% Avg.
1	Ankara	13	19	22	43	6,7
2	Kastamonu	20	25	20	35	5,4
3	Bolu	82	69	19	26	4,1
4	İstanbul	8	11	19	23	3,6
5	Çanakkale	22	18	17	23	3,6
6	Muğla	32	32	16	23	3,5
7	Antalya	22	25	22	22	3,5
8	Kütahya	10	12	10	19	3,0
9	Adana	12	11	18	18	2,8
10	Konya	16	15	12	17	2,6
11	Bursa	13	13	10	15	2,4
12	Balıkesir	9	11	15	15	2,3
13	Erzurum	5	7	13	14	2,2
14	İsparta	19	7	8	13	2,1
15	İzmir	23	17	7	13	2,0
16	Kocaeli	5	7	9	12	1,8
17	İçel	16	14	14	11	1,8
18	Zonguldak	15	20	7	10	1,6
19	Elazığ	6	5	4	10	1,6
20	Sakarya	6	7	6	10	1,6
21	Manisa	14	14	10	10	1,5
22	Sinop	4	6	5	10	1,5
23	Denizli	7	9	9	9	1,4
24	Çankırı	6	7	8	9	1,3
25	Eskişehir	5	6	7	9	1,3
26	Tokat	4	4	5	9	1,3
27	Artvin	11	10	9	8	1,3
28	Giresun	11	10	7	8	1,3
29	Trabzon	7	5	6	8	1,3
30	Aydın	3	3	6	8	1,3
31	Karabük	0	0	0	8	1,3
32	Edirne	4	4	5	8	1,2
33	Hatay	4	5	6	8	1,2
34	Kırklareli	5	5	6	7	1,1
35	K.Maraş	7	7	6	7	1,1
36	Samsun	8	6	4	7	1,1
37	Sivas	2	2	4	7	1,1
38	Burdur	3	4	5	6	1,0
39	Karaman	0	0	3	6	1,0
40	Yozgat	3	4	3	6	1,0
41	Ş.Urfa	0	0	3	6	0,9

Sıra No Num.	İller Provinces	1980- 1984 Ort. Avg.	1985- 1989 Ort. Avg.	1990- 1994 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort. Avg.	1995- 1999 Ort% Avg.
42	Rize	6	6	2	6	0,9
43	Kırşehir	4	5	4	5	0,8
44	Afyon	4	6	4	5	0,8
45	Ordu	4	7	5	5	0,8
46	Çorum	6	6	4	5	0,8
47	Tekirdağ	2	2	2	5	0,8
48	Adıyaman	9	9	4	4	0,7
49	Erzincan	5	6	3	4	0,7
50	Gaziantep	3	3	6	4	0,7
51	Malatya	1	3	3	4	0,6
52	Amasya	2	3	3	4	0,6
53	Barın	0	0	0	4	0,6
54	Muş	2	2	3	3	0,5
55	Kırkkalcı	0	0	1	3	0,5
56	Diyarbakır	2	2	3	3	0,4
57	Kars	3	3	4	3	0,4
58	Neveşehir	1	1	2	3	0,4
59	Ağrı	0	1	3	2	0,4
60	Aksaray	0	0	2	2	0,3
61	Bayburt	0	0	1	2	0,3
62	Mardin	0	0	3	2	0,3
63	Niğde	1	1	2	2	0,3
64	Gümüşhane	6	5	2	2	0,3
65	Kayseri	1	2	3	2	0,3
66	Osmaniye	0	0	0	2	0,3
67	Tunceli	2	2	1	2	0,3
68	Uşak	0	0	1	2	0,3
69	Van	2	1	1	2	0,3
70	Bitlis	2	2	2	2	0,3
71	Bilecik	1	2	3	2	0,3
72	Yalova	0	0	0	2	0,3
73	Hakkari	1	2	1	1	0,2
74	Siirt	2	3	2	1	0,2
75	Bingöl	2	2	1	1	0,2
76	Kilis	0	0	0	1	0,2
77	Ardahan	0	0	0	1	0,1
78	Şırnak	0	0	0	0	0,1
79	Iğdır	0	0	0	0	0,0
80	Batman	0	0	0	0	0,0
TOPLAM TOTAL		533	542	467	639	100,0

Çizelge 11 : Diğer Orman Hizmetlerinde İşletmelerin Bölgelere Dağılımı

Table 11 : Distribution of Others Forest Service Enterprises (by regions)

BÖLGELER Regions	1980- 1984 Ortalama Average	1985- 1989 Ortalama Average	% Değişim Change	1990- 1994 Ortalama Average	% Değişim Change	1995- 1999 Ortalama Average	% Değişim Change	G.ort. G. Total	%
Karadeniz Böl.	170	163	-4,1	93	-42,9	146	57,0	143	26,8
Marmara Böl.	73	80	9,6	94	17,5	121	28,7	92	17,3
Ege Böl.	94	93	-1,1	64	-31,2	89	39,1	85	15,9
Akdeniz Böl.	83	73	-12,0	79	8,2	86	8,9	80	15,1
İç Anadolu Böl.	53	61	15,1	73	19,7	113	54,8	75	14,1
Doğu Ana. Böl.	32	38	18,8	40	5,3	51	27,5	40	7,6
G.Doğu Ana. Böl.	13	14	7,7	18	28,6	23	27,8	17	3,2
TOPLAM TOTAL	518	522	0,8	461	-11,7	629	36,4	533	100,0

Çizelge 11'e göre orman hizmetine yönelik işletmelerinin %26,8'i Karadeniz Bölgesindedir. Yoğunlaşmanın bu bölgede oluşu, orman varlığı ile işletme yoğunlaşması ilişkisini doğrular niteliktedir. Diğer sıralama; Marmara Bölgesi(%17,3), Ege Bölgesi (%15,9), Akdeniz Bölgesi (%15,1), İç Anadolu Bölgesi (%14,1), Doğu Anadolu Bölgesi (%7,6) ve Güney Doğu Anadolu Bölgesi (%3,2) şeklindedir. Toplam işletme sayılarına göre 1980-1984 döneminde 518 olan ortalama işletme sayısı 1995-1999 döneminde 111 artarak 629'a yükselmiştir

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Yaklaşık 5,8 milyon sigortalı çalışanın %3'ü orman ürünleri işletmelerinde istihdam edilmektedir. Sigortalı olarak istihdam edilen işçi sayısı 1999 yılı sonuçlarına göre 172483'tür. DİE 1992,1995 ve 1996 sayım sonuçlarına göre Orman Ürünleri Sektöründe 55832 işletme vardır. Bu işletmelerin %97,8'i (54618 işletme) KÖİ, %1,4'ü (789 işletme) OÖİ ve %0,8'i (425 işletme) BÖİ'dir. İşletme sayıları SSK 1995-1999 dönemi ortalamasına göre 29119'dur. Bu sayıya göre işletmelerin %52'si (26713 işletme) SSK'ya işyeri bildirgesi vermemektedir. Ancak, işletmelerin 14750'si işletme sahibi hariç hiçbir işçi çalıştırmayan işletmelerdir. Bu sayı düşülse de yine işletmelerin %21,4'ünün işyeri bildirgesi vermedikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre; orman ürünleri sektöründe işletmelerin yaklaşık %21'i SSK bilgisi dışında işçi çalıştırmaktadır.

Türkiye'de orman ürünleri sektöründe 1980-1984 döneminde ortalama 31613, 1985-1989 döneminde 29959, 1990-1994 döneminde 25455, 1995-1999 döneminde 29119 işletme mevcuttur. 1980-1984 ortalama 31613 olan işletme sayısı 1990-1994 döneminde yaklaşık %19 azalarak 25455'e düşmüştür. Bu dönemde 6158 işletmenin kapanmış olduğu yada çalışan işçileri çıkardığı anlaşılmaktadır. Orman ürünleri sektörü işletmelerinin genelde İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Adana gibi nüfusu yoğun illerde kurulduğu anlaşılmaktadır. Yoğunlaşmada öncelikli faktör nüfus yoğunluğudur. Orman varlığı ikinci planda gelmektedir. Marmara Bölgesi %39,2 ile en fazla orman ürünleri işletmesi olan bölgedir. Bu bölgeyi %20,2 ile İç Anadolu Bölgesi ve %18,5 ile Ege Bölgesi izlemektedir.

1995-1999 dönemi ortalamasına göre 29 119 işletmenin yaklaşık %50'si mobilya işletmesidir. Geri kalan işletmelerin %44'ü mobilya hariç diğer orman endüstri işletmeleri, %4'ü selüloz,kağıt ve kağıt ürünleri işletmeleri, %2'si de diğer orman hizmetlerine yönelik işletmelerdir. Mobilya işletmelerinin %23,5'i İstanbul'da bulunmaktadır. Ankara ve İzmir ilk üçü oluşturan diğer illerdir. Ankara'nın payı %18,9, İzmir'in ise %12'dir. Bu gruptaki işletmelerin en yoğun olduğu bölge %37,5 ile Marmara Bölgesidir.

Mobilya hariç diğer orman endüstri işletmelerinin en yoğun olduğu iller arasında da İstanbul yaklaşık %20'lik payla birinci sırada yer alır iken bölge olarak yine Marmara Bölgesi önceliklidir. Selüloz, kağıt ve kağıt ürünleri işletmelerin %50'si İstanbul'dadır. İstanbul'u %14 ile İzmir ve %4,8 ile Ankara takip etmektedir. Diğer ürün gruplarında olduğu gibi bu ürün grubunda da Marmara Bölgesi %67 ile en fazla işletmenin bulunduğu bölgedir.

Orman hizmetleri başlığı altında incelediğimiz işletmeler diğerlerinin aksine Ankara'da en fazla yoğunlaşmıştır. Kastamonu, Bolu, İstanbul, Çanakkale, Muğla illeri Ankara ilimizi takip etmektedir. Karadeniz Bölgesi %26,8 ile 1. öncelikli bölge konumundadır.

Orman ürünleri işletmelerinin bir kısmı SSK'nın bilgisi dışında işçi çalıştırmaktadır. Bu sektörün ağır işler kapsamında değerlendirildiği dikkate alınır, sigortasız çalışanın yaşayabileceği herhangi bir iş kazası hem işverenin hem de çalışanın başına olumsuz sonuçlar çıkarabilecektir. Bu nedenle işletmeler sigortasız işçi çalıştırma eğiliminden vazgeçmelidirler.

İşletmelerin nüfusça yoğun olduğu yerlerde kurulması elbette nihai kullanıcıya kolay ulaşmak açısından olumludur. Ancak, hammadde kaynaklarından uzakta kurulan işletmelerin nakliye masrafları artacağı gibi büyük şehirlerde çalışmak zorunda kalacak çalışanlar için de yaşam maliyetini artıracaktır. Bu durum bölgeler arası kalkınmada dengesizlikler yaratacak ve büyük kentlere göçü teşvik edecektir. Bugün orman varlığı bakımından zengin olan Bursa ili İnegöl ilçesinde üretilen mobilyaların diğer şehirlerde üretilenlere göre ucuz olmasının önemli nedenlerinden biri de hammaddeye yakın olmasıdır. Bu nedenle yatırımcılar yeni işletme kurarken diğer faktörlerle birlikte hammaddeye yakınlığı da dikkate almalıdır.

Kurumlar arası değerlendirme farklılıkları faaliyet grupları birlikteliğinin olmayışından da kaynaklanabilmektedir. Örneğin DİE'ye göre orman ürünleri sektörü alt grupları farklı SSK'ya göre farklıdır. Kuruluşların ilgili fakültelerinde görüşlerini alarak Türkiye'ye özgü terminolojiyi oluşturması gerekmektedir.

LOCAL DISTRIBUTION OF FOREST PRODUCTS ENTERPRISES IN TURKEY

Doç. Dr. K.Hüseyin KOÇ
Uzm.Dr.Baki AKSU

Abstract

The local distribution of forest products enterprises in Turkey has been considered according to the data obtained by Social Insurance Institution (SII). Results obtained have been compared to the data obtained from State Institute of Statistic (SIS). Social Insurance Institution yearbooks include the data of the insured employees that the enterprises have to report legally. In this research the data cover the enterprises producing forest products bath in provinces and regions which were gathered from the SII by computer-based questioning. Than it was classified and examined at sub-sector base such as forest industry (excluding furniture), furniture, cellulose, paper and paper products and other forest related services. The results showed that populati-on density and forest existence were the most important criteria, respectively, in the distribution of the enterprises producing forest products, in the co-untry. Comparison of the statistics of SII with SIS revealed that 21% of the enterprises that process the forest products employed workers without infor-ming the SIS.

1. INTRODUCTION

The forest products industry has 4% share of value added that creates market in Turkish manufacturing industry according to some statistics. This market is still to develop rapidly both technologically and financially. On the other hand there is not any specific research work on the local distribution of enterprises processing forest products. However a research has been conclu-ded by Export Promotion Center of Turkey on the local distribution in the furniture market in 1996. The results of this research revealed that the 27.2% of this market was in Ankara while 18.1% in Istanbul, 9% in Izmir, 9% in Adana, 5.4% in Bursa, 15% in Eskisehir, 4.1% in Kayseri and 27.2% in other provinces.

The Statistics concerning the locations of enterprises dealing with forest products will be obviously helpful for the consumers. The research was done by evaluating the data obtained from the statistics of SIS and SII. The statistics of SII includes the number of enterprises and the emp-loyees.

Considering the statistics of SII the forest products market were classified into four gro-ups such as forest industry (excluding furniture) (activity group 25), furniture industry (activity groups 26), cellulose, paper and paper products (activity groups 2) and other forest related servi-ces (activity groups 2). This data were compared with the statistics about general industry, enterp-

risers, and yearly manufacturing industry issued in the reports of SIS. In the reports of SIS, data belonging to the forest products sector was classified as forest products and furniture industry (activity group 33), paper-paper products and press industry (activity group 34) and subgroups. In these reports, paper and paper products sector mostly has not been evaluated as directly a part of the forest products sector. But in this research, it was assumed to be useful to consider this enterprise inside the forest products industry.

This research was based on the assessment of the SII's statistical yearbooks covering the period of 1980-1999. The statistical data of 20 years were classified into 4 groups which each group contained 5 years. Enterprises included in each group were assessed considering their achievement and density in each period and each locality. In addition to this, results obtained from this research were compared with the latest results of SIS.

3% of 5.8 million insured employees are employed in forest products sector. Number of insured employees were 172483 in this sector in 1999. According to the statistics of there were 55832 enterprise in the forest products sector as average of the 1992, 1995 and 1996 years. 97.8% (54618 enterprises) of these were small-scale enterprise, 1.4% (789 enterprises) were medium scale enterprises while 0.8% (425 enterprises) were big scale enterprises. On the other hand, according to the SII's statistics the average number of the forest products enterprises was 29119 in the period of 1995-1999. Thus, by the comparison of the data of SIS and SII, it was understood that the 52% of the enterprises (26713) has not been informed to SII. However, of this 14750 enterprise employed only one employee. Even if we exclude this number, it is obvious that 21.4% of the enterprises haven't been informed to SII.

It was understood that the enterprises of forest products sector are generally founded in densely populated cities such as Istanbul, Ankara, Izmir, Bursa and Adana which indicated that the number of the enterprises were primarily related to the population density and this followed by existence of forests. Referring the regions, Marmara Region has the most of the enterprises of forest product, and this was followed by Central Anatolia Region (20.2%) and Aegean Region (18.5).

According to averages of 1995-1999 period, the 50% of 29119 enterprises is furniture enterprises while 44% is forest industry (excluding furniture), 4% is paper and paper products enterprises, and 2% is other forest related services. 23.5% of furniture enterprises are in Istanbul. The two other important cities following Istanbul are Ankara(18.9%) and Izmir (12%). The region that has the most enterprises in this group is also the Marmara Region with 37.5% of enterprises.

While Istanbul takes first place with the share of approximately 20% among the cities having intense enterprises of forest industry (excluding furniture), again it was seen that Marmara is the leading region. 50% of the enterprises of paper and paper products are in Istanbul. Istanbul is followed by Izmir with 14% and Ankara with 4.8%. As it is in other product groups, Marmara Region is the first by having the most enterprises with 67%.

In contrast to the others, the enterprises of forest related service were densely present in Ankara. Kastamonu, Bolu, Istanbul, Canakkale and Mugla follows Ankara. Black Sea, on the other hand, is the leading region. Some of the forest product enterprises employ workers without informing SII. If it is taken into consideration that this sector is accepted as a heavy work sector, any probable work related accidents to uninsured worker causes problems both to employee and employer. That's why enterprises should give up the tendency of employing uninsured worker.

It is of course beneficial to find enterprises in the densely populated areas to reach to consumers easily. But, the transporting expenses of the enterprise, which is away from the raw mate-

rials, will increase together with the increment of the workers' wages that have to live in a big city. This situation will cause disequilibrium between the regions developments and encourage the immigration to big cities. One of the important reasons for the furniture produced in İznik (a district in Bursa) to be cheaper than the ones produced in other furniture producer cities is the nearness to the raw material. For this reason, investors, should take into consideration the nearness to raw material with other factors while establishing a new business enterprise.

The evaluating differences between the institutions may also stem from the lackness of activity groups' being together. For example, according to SIS the subgroups of Forestry Products Sector are different compared to SII. Institutions should form a terminology, which is peculiar to Turkey, by taking the opinions of the related faculties.

KAYNAKLAR

- DİE 1992: Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı, İkinci Aşama Sonuçları, 1.Büyük İmalat Sanayi
- DİE 1995: Küçük Ölçekli İmalat Sanayii İstatistikleri
- DİE 1996: Yıllık İmalat Sanayi İstatistikleri, ISSN 0259-5141
- İGEME (İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi) 1992: Ürün Profili, Sayı:5
- İGEME (İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi) 1992: Ürün Profili, Sayı:1,s.2
- KOÇ,K.H., AKSU, B., YILDIRIM,M., 1998: Türkiye Mobilya Sanayiinde İş Kazaları ve Meslek Hastalıklarının Seyri ve Önlenmesine İlişkin Öneriler, 6.Ergonomi Kongresi, 21-29 Mayıs, MPM Yayınları, No:62, Ankara, s.417.
- KOSGEB(Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme Merkezi), 1997: İmalat Sanayiinde İşletmeler Profili, Ankara.
- KURTOĞLU,A., KOÇ, K.H., 1995: Türkiye Orman Ürünleri Sanayiinin Yapısal Analizi ve AET Ülkeleri İle Entegrasyon Olanakları, 1.Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, Bildiriler Kitabı, 2.Cilt, Trabzon, s.23.
- KURTOĞLU,A., KOÇ, K.H., AKSU, B., 1997: Avrupa Topluluğu ile Gümrük Birliği Sonrası Türkiye Mobilya Sanayiinin Rekabet Düzeyi, 1.Ulusal Mobilya Kongresi Bildiri Kitabı, Ankara, s.21.
- SSK 1980-1999 Yılları Arası İstatistik Yıllıkları